

## SPIS TREŚCI

|                     |   |
|---------------------|---|
| OD AUTORA . . . . . | 5 |
|---------------------|---|

### I. ZIEMIE BULGARSKIE PRZED OSIEDLENIEM SIĘ SŁOWIAN

|                                                                      |    |
|----------------------------------------------------------------------|----|
| Pradzieje Bułgarii . . . . .                                         | 7  |
| Trakowie . . . . .                                                   | 11 |
| Ziemie trackie pod panowaniem Rzymian . . . . .                      | 16 |
| Gotowie i Hunowie na ziemiach bałkańskich . . . . .                  | 20 |
| Chryścianizacja, romanizacja i hellenizacja Tracji i Mezji . . . . . | 20 |

### II. WIELKIE WĘDRÓWKI SŁOWIAŃSKO-BULGARSKIE. POWSTANIE PIERWSZEGO PAŃSTWA BULGARSKIEGO

|                                                          |    |
|----------------------------------------------------------|----|
| Praojczyzna Słowian . . . . .                            | 23 |
| Antowie i Sklawinowie . . . . .                          | 24 |
| Państwo awarskie . . . . .                               | 25 |
| Osiedlenie się Słowian na Bałkanach . . . . .            | 26 |
| Gospodarka, religia i ustrój społeczny Słowian . . . . . | 28 |
| Walki Słowian z Bizancjum . . . . .                      | 31 |
| Protobułgarzy . . . . .                                  | 32 |
| Powstanie pierwszego państwa bułgarskiego . . . . .      | 34 |

### III. KSZTAŁTOWANIE SIĘ PAŃSTWA BULGARSKO-SŁOWIAŃSKIEGO

|                                                       |    |
|-------------------------------------------------------|----|
| Gospodarka i ustrój społeczny Protobułgarów . . . . . | 36 |
| Kultura Protobułgarów . . . . .                       | 37 |
| Organizacja państwowa . . . . .                       | 41 |
| Wojny z Bizancjum w VII i VIII wieku . . . . .        | 42 |
| Chan Krum . . . . .                                   | 46 |

### IV. ROZKWIAT I UPADEK PIERWSZEGO PAŃSTWA BULGARSKIEGO

|                                                                             |    |
|-----------------------------------------------------------------------------|----|
| Sławizacja i chrystianizacja Bułgarii . . . . .                             | 51 |
| Car Symeon I Wielki . . . . .                                               | 55 |
| Kryzys państwa w dobie cara Piotra i początki ruchu bogomilskiego . . . . . | 59 |
| Podbój Bułgarii Naddunajskiej przez Bizancjum . . . . .                     | 61 |
| Piśmiennictwo i sztuka w dobie pierwszego państwa bułgarskiego . . . . .    | 63 |

### V. WIELKIE WOJNY Z BIZANCJUM. ZIEMIE BULGARSKIE W NIEWOLI BIZANTYŃSKIEJ

|                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------|----|
| Powstanie Komitopulów i utworzenie carstwa zachodniobułgarskiego . . . . . | 68 |
| Wyprawy zdobywcze Bazylego II Bułgarobójcy . . . . .                       | 70 |
| Ziemie macedońskie i bułgarskie pod panowaniem Bizancjum . . . . .         | 71 |
| Wielkie powstanie macedońskie przeciwko Bizancjum . . . . .                | 73 |
| Rozwój herezji bogomilów . . . . .                                         | 76 |

## VI. POWSTANIE I ROZKWIT DRUGIEGO PAŃSTWA BULGARSKIEGO

|                                                               |    |
|---------------------------------------------------------------|----|
| Wybuch powstania w Tyrnowie. Teodor i Asen . . . . .          | 78 |
| Wojny cara Asena I z Bizancjum . . . . .                      | 80 |
| Podboje cara Kałojana . . . . .                               | 81 |
| Rządy wielkich bojarów . . . . .                              | 83 |
| Zdobycie pozycji mocarstwowej. Iwan Asen II . . . . .         | 85 |
| Stosunki gospodarcze i społeczne w XIII i XIV wieku . . . . . | 87 |
| Organizacja państwowa . . . . .                               | 93 |

## VII. ZMIERZCH ASENOWICZÓW I DYNASTIA TERTERÓW

|                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------|-----|
| Ostatni Asenowicze . . . . .                                   | 95  |
| Konstantyn Asen Tich . . . . .                                 | 96  |
| Powstanie Iwajły . . . . .                                     | 99  |
| Rozbicie feudalne, dominacja tatarska i walki o tron . . . . . | 101 |
| Teodor Swetosław i walki z Bizancjum . . . . .                 | 103 |

## VIII. BULGARIA POD PANOWANIEM SZYSZMANOWICZÓW

|                                                      |     |
|------------------------------------------------------|-----|
| Wojny z Bizancjum i Serbią . . . . .                 | 105 |
| Bezsilność Bułgarii wobec ekspansji Turków . . . . . | 107 |
| Sztuka w XIII i XIV wieku . . . . .                  | 108 |
| Literatura w XIII i XIV wieku . . . . .              | 113 |

## IX. PODBOJE TURECKIE I PIERWSZE PRÓBY WYZWOLENIA ZIEM BULGARSKICH

|                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------|-----|
| Powstanie państwa Turków Osmańskich . . . . .                    | 115 |
| Pierwsze podboje w Europie . . . . .                             | 115 |
| Bitwa nad Maricą . . . . .                                       | 117 |
| Podbój Bułgarii przez Turków . . . . .                           | 117 |
| Organizacja sułtanatu tureckiego . . . . .                       | 120 |
| Bitwa pod Ankarą i próba powstania w Bułgarii . . . . .          | 121 |
| Wyprawy węgierskie przeciwko Turcji i klęska pod Warną . . . . . | 122 |
| Turcja u szczytu potęgi . . . . .                                | 123 |

## X. ZIEMIE BULGARSKIE POD JARZMEM TURECKIM

|                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------|-----|
| Położenie ziem bułgarskich w monarchii osmańskiej . . . . . | 125 |
| Turecki system lenny . . . . .                              | 127 |
| Walka ludności z dominacją turecką . . . . .                | 130 |

## XI. KRYZYS WEWNĘTRZNY IMPERIUM OSMAŃSKIEGO

|                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Rozkład tureckiego systemu feudalnego i rozwój stosunków towarowych . . . . . | 133 |
| Reformy sułtana Selima III . . . . .                                          | 134 |
| Grecki ruch narodowy . . . . .                                                | 136 |

## XII. ODRODZENIE NARODOWE BULGARÓW

|                                                         |     |
|---------------------------------------------------------|-----|
| Pajsi Chilendarski i Sofroni Wraczański . . . . .       | 138 |
| Pierwsze walki o wyzwolenie . . . . .                   | 140 |
| Epoka Tanzimatu w Turcji . . . . .                      | 141 |
| Ziemie bułgarskie w drugiej ćwierci XIX wieku . . . . . | 141 |
| Ruch narodowowyzwoleńczy w latach 1830–1853 . . . . .   | 143 |
| Wojna krymska 1853–1856 . . . . .                       | 144 |
| Początki ruchu oświatowego . . . . .                    | 147 |
| Walka o kościół narodowy . . . . .                      | 149 |

### XIII. ROZWÓJ RUCHU NARODOWOWYZWOLEŃCZEGO 1856–1876

|                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Okres czetnicki ruchu narodowego . . . . .                                                    | 154 |
| Bułgarski Centralny Komitet Rewolucyjny (BCKR) i Krajowa Organizacja<br>Rewolucyjna . . . . . | 160 |
| Christo Botew i Tymczasowy Centralny Komitet Rewolucyjny . . . . .                            | 164 |
| Powstanie kwietniowe . . . . .                                                                | 168 |

### XIV. WOJNA ROSYJSKO-TURECKA I WYZWOLENIE BULGARII

|                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------|-----|
| Wybuch wojny . . . . .                                       | 174 |
| Działania wojenne . . . . .                                  | 175 |
| Traktat w San Stefano i kongres berliński . . . . .          | 177 |
| Tymczasowa administracja rosyjska . . . . .                  | 179 |
| Walka o obalenie postanowień kongresu berlińskiego . . . . . | 181 |
| Utworzenie autonomicznej Wschodniej Rumelii . . . . .        | 182 |
| Kultura w schyłkowej epoce odrodzenia bułgarskiego . . . . . | 183 |

### XV. PIERWSZE LATA WYZWOLONEJ BULGARII

|                                                                     |     |
|---------------------------------------------------------------------|-----|
| Nadanie Księstwu Bułgarskiemu konstytucji . . . . .                 | 188 |
| Objęcie tronu przez Aleksandra Battenberga . . . . .                | 189 |
| Rządy liberałów i reforma agrarna . . . . .                         | 190 |
| Obalenie rządu liberalnego i objęcie władzy przez księcia . . . . . | 192 |
| Zjednoczenie Bułgarii i wojna serbsko-bułgarska . . . . .           | 194 |
| Obalenie księcia Aleksandra. Książę Ferdynand . . . . .             | 197 |

### XVI. ROZWÓJ KAPITALIZMU W BULGARII

|                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Reżim Stambułowa . . . . .                                                    | 201 |
| Ruch robotniczy i powstanie Bułgarskiej Partii Socjaldemokratycznej . . . . . | 202 |
| Upadek Stambułowa . . . . .                                                   | 205 |
| Sytuacja polityczna po upadku Stambułowa. Partie polityczne . . . . .         | 206 |
| Rządy stambułowistów i powstanie ilindeńskie w Macedonii . . . . .            | 209 |
| Ruch robotniczy w początkach XX wieku . . . . .                               | 212 |
| Obalenie rządu stambułowistów . . . . .                                       | 215 |
| Rozwój gospodarczy w latach 1878–1912 . . . . .                               | 215 |
| Kultura w latach 1878–1918 . . . . .                                          | 219 |

### XVII. WOJNY BAŁKAŃSKIE I PIERWSZA WOJNA ŚWIATOWA

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| Rewolucja młodoturecka . . . . .                              | 224 |
| Powstanie trzeciego carstwa bułgarskiego . . . . .            | 225 |
| Utworzenie sojuszu bałkańskiego . . . . .                     | 225 |
| Dwie wojny bałkańskie . . . . .                               | 227 |
| Przystąpienie Bułgarii do pierwszej wojny światowej . . . . . | 231 |
| Pierwsza wojna światowa . . . . .                             | 232 |
| Powstanie żołnierskie . . . . .                               | 235 |
| Układ o zawieszeniu broni . . . . .                           | 236 |

### XVIII. PIERWSZE LATA POWOJENNE I POWSTANIE WRZEŚNIOWE 1923 ROKU

|                                                      |     |
|------------------------------------------------------|-----|
| Sytuacja rewolucyjna w Bułgarii . . . . .            | 238 |
| Koalicyjny rząd Aleksandra Stambolijskiego . . . . . | 240 |
| Samodzielne rządy zemedelców . . . . .               | 241 |
| Przewrót 9 VI 1923 roku . . . . .                    | 244 |
| Powstanie wrześniowe 1923 roku . . . . .             | 247 |

# XIX. WALKA O UTRZYMANIE RZĄDÓW PARLAMENTARNYCH I KONSTYTUCJI

|                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------|-----|
| Polityka rządu Cankowa . . . . .                               | 251 |
| Działalność Bułgarskiej Partii Komunistycznej (t.s.) . . . . . | 252 |
| Stabilizacja polityczna i gospodarcza . . . . .                | 254 |
| Kryzys gospodarczy . . . . .                                   | 256 |
| Rządy Bloku Narodowego . . . . .                               | 256 |
| Proces lipski . . . . .                                        | 259 |

# XX. PRZEWRÓT 19 V 1934 ROKU I WOJSKOWA DYKTATURA MONARCHICZNA

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| Rządy grupy „Zweno” . . . . .                                         | 261 |
| Wprowadzenie dyktatury monarchiczno-wojskowej . . . . .               | 263 |
| Walka o utworzenie frontu narodowego sił antyfaszystowskich . . . . . | 263 |
| Przystąpienie Bułgarii do obozu państw faszystowskich . . . . .       | 265 |
| Kultura w latach 1918–1944 . . . . .                                  | 267 |

# XXI. BUŁGARIA W LATACH DRUGIEJ WOJNY ŚWIATOWEJ. POWSTANIE BUŁGARSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| Przystąpienie Bułgarii do Paktu Berlińskiego . . . . . | 271 |
| Wybuch powstania antyfaszystowskiego . . . . .         | 273 |
| Powstanie Frontu Narodowego . . . . .                  | 274 |
| Wojna wyzwolenicza . . . . .                           | 277 |
| Powstanie Bułgarskiej Republiki Ludowej . . . . .      | 279 |

|                                              |     |
|----------------------------------------------|-----|
| WAŻNIEJSZE WYDARZENIA PO ROKU 1944 . . . . . | 280 |
|----------------------------------------------|-----|

|                                     |     |
|-------------------------------------|-----|
| WSKAZÓWKI BIBLIOGRAFICZNE . . . . . | 284 |
|-------------------------------------|-----|

|                                 |     |
|---------------------------------|-----|
| TABLICE GENEALOGICZNE . . . . . | 289 |
|---------------------------------|-----|

|                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------|-----|
| PARTIE POLITYCZNE MIESZCZAŃSTWA BUŁGARSKIEGO W LATACH 1878–1918 . . . . . | 294 |
|---------------------------------------------------------------------------|-----|

|                          |     |
|--------------------------|-----|
| INDEKS NAZWISK . . . . . | 296 |
|--------------------------|-----|

|                                                    |     |
|----------------------------------------------------|-----|
| INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH I NARODOWOŚCI . . . . . | 316 |
|----------------------------------------------------|-----|

|                           |     |
|---------------------------|-----|
| SPIS ILUSTRACJI . . . . . | 327 |
|---------------------------|-----|

|                    |     |
|--------------------|-----|
| SPIS MAP . . . . . | 329 |
|--------------------|-----|